

Georg Sørensen

Demokrati og økonomisk udvikling

En case-studie af Indien

Overgangen til mere demokratiske styreformer i mange lande i den tredje verden har forstærket interessen for demokratiets konsekvenser for økonomisk udvikling. De gængse teser herom hævder, at demokratiske regimer virker fremmende på velfærden, men udviser relativt svage resultater med hensyn til økonomisk vækst. Sammenlignende analyser på grundlag af aggregerede data fra et stort antal lande støtter disse teser. En case-studie af Indien viser imidlertid, at sagen er mere kompliceret end som så. Kun under bestemte betingelser virker demokratiet velfærdsfremmende, ligesom i øvrigt autoritære regimer kun virker vækstfremmende under bestemte betingelser. Sådanne nuanceringer af styreformernes konsekvenser for økonomisk udvikling opfanges ikke i de sammenlignende analyser af mange lande.

Synsvinkler på demokrati og udvikling i den tredje verden

De fleste undersøgelser af demokrati i den tredje verden har koncentreret sig om demokratiet som den afhængige variabel, dvs. undersøgt betingelserne for fremkomsten af demokratiske styreformer (for et overblik over sådanne studier, se Diamond, Linz & Lipset, 1986 og Berg-Schlosser, 1985). Et hovedsynspunkt i denne forskning er, at »de gode ting hænger sammen«, således at sandsynligheden for demokrati øges i takt med, at der finder økonomisk udvikling sted (således f.eks. Diamond, Linz og Lipset, 1986:29). Der blev imidlertid rejst stærk tvivl om denne opfattelse med fremkomsten af O'Donnells studie i 1973. Med henvisning til Brasilien argumenterede han for, at den økonomiske udvikling rummede modsætninger, der snarere banede vej for udemokratiske, autoritære regimer (se også Collier (ed.), 1979). I øvrigt gav de hyppige skift i styreformer i mange tredje verdens lande grundlag for en »transition«-litteratur, der behandlede de konkrete overgangsprocesser og determinanterne for dem, først med henblik på at forstå de mange sammenbrud for demokratiske regimer i slutningen af 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne (således for eksempel Muller 1985), dernæst koncentreret om de mange overgange til mere demokratiske styreformer i 1980'erne (for eksempel O'Donnell, Schmitter & Whitehead, 1986).

Disse demokratiseringsprocesser i en række lande har også skærpet interessen for at betragte styreformen som den uafhængige variabel. Det er ofte sket med særligt henblik på styreformens konsekvenser for den økonomiske udvikling.

Den demokratiske styreformens konsekvenser for økonomisk udvikling i den tredje verden er emnet for denne artikel. I resten af dette afsnit præsenteres nogle gængse hypoteser om demokratiets konsekvenser for økonomisk udvikling. Der refereres videre nogle empiriske analyser af spørgsmålet, og de metodiske problemer i sådanne analyser berøres kort. Hovedafsnittet er en case-studie af Indien,